

være Spørgsmaal om at kuldkafe dem. Jeg skal imidlertid yderligere bemærke, at selv om det ikke forholdt sig saaledes, selv om det maatte kunne bevises, at de souveræne Konger og Regjeringerne i disse lange Tider havde handlet urigtigt, havde forstaaet Kongelovens Bestemmelser paa urette Maade, og selv om der ikke maatte være vundet nogen juridisk Ret af de paagjældende Stiftelser, saa vilde jeg anse det for at være meget usforvarligt, om man nu vilde skride til at omstyrte de Retstilstande, som i Genhæld til denne lange Periodes Opfattelse havde udviklet sig; thi man maa jo ikke overse eller glemme, at her er Tale om Instituter, som have haat og have deres Betydning ogsaa i mange privatrettlige Forhold, og at det jo virkelig ikke gaar an, naar Statens Borgere have handlet under visse af Regjeringsmagten anerkjendte Opfattelser, da at kuldkafe eller omstyrte, hvad der saaledes er flet og i Genhold til hvilket de have handlet i den bedste Tro. Man har anslaaet Vallø's Formuesværdi til henimod 8 Millioner Rb.; jeg tror, at dette Anslag er vel høit, men det gjør jo forsaavidt ikke noget videre til Sagen, om den fandt Værdi maatte være 5 eller 8 Millioner. Men er det ikke faldet det ærede Flertal i Kommissionen ind, at disse rige og store Midler, selv om de fra Begyndelsen af maatte være komne fra Gaver paa urigtig Maade givne af de souveræne Konger til fyrstelige Personer, dog i alt Fald gennem Aarenes Løb ere blevne forøgede med Pengemidler, komne fra Private? Har man da slet ikke taget i Betragtning, at disse Midler for en væsentlig Del skyldes de Indskrivningspenge, som er blevne erlagte af de Personer, som ere blevne indskrevne i Stiftelserne? Man mener maaffe, at det ikke er nogen stor Gjenstand; det er imidlertid over 1,100,000 Rb., som ere blevne indbetalte i Aarenes Løb i Indskrivningspenge. Vilde man da ogsaa anse det for rigtigt og forsvareligt at tage disse Penge ind paa Finansloven og betragte dem som Statens Eiendom, og vilde man anse det for rigtigt ligeoverfor de Borgere i Landet, som i Genhold til den bestaaende og gennem saa lange Aarvækker hævdede Thingenes Tilstand have gjort Indskud for at vinde visse Rettigheder, at slaa en Strøg over disse Rettigheder. Jeg veed ikke, hvorledes man har tænkt sig det, men det forekommer mig, at disse Antydninger maa være tilstrækkelige til at vise, at det ikke saaledes gaar an, fordi man pludselig mener at være blevne visere, end man har været i 150 Aar, saa at slaa en Strøg over Alt, hvad Fortiden har oprettet og opretholdt, og indrette Forholdene paa en ganske anden Maade. — Det er min Opfattelse, at de Midler, hvorfra disse Stiftelser hidrøre, maa siges at være private, og at som Følge deraf de paagjældende Instituter ikke kunne siges at være offentlige Stiftelser; det er private Stiftelser, der have deres private Eiendomsgenstande.

Jeg skal tilføje, at selv om man havde en anden Mening, saa vilde denne Mening jo dog naturligvis ikke saaledes uden videre kunne gjøres gjældende; jeg anser det nemlig for en Selvfølge, at de paagjældende Instituter, der paaftaa at være private Giere af de paagjældende Midler, maatte være besjædede til at hævde denne deres formentlige Eiendom og Stilling ved Domstolene, og jeg tilstaar, at jeg nærer ikke den mindste Tvivl om, hvad Resultatet vilde blive, dersom det virkelig kom til en juridisk Afgjørelse for en Domstol, hvad disse Spørgsmaal angaar.

Jeg har hidtil kun talt om Vallø og ikke om Benmetofte, fordi det oprigtigt talt forekommer mig, at, om der end paa Grund af hine Artikler i Kongeloven kunde reises nogen Tvivl med Hensyn til Bestaffenheden af Vallø Stifts retslige Stilling, saa er det næsten umuligt at have en saadan Tvivl med Hensyn til Benmetofte. Jeg skal, hvad denne Stiftelse angaar, indskrænke mig til at bede ærede Medlemmer læse, hvad Kommissionen har været saa god at forsyne os Alle med, et Ustryk af Fundatsen af 10de Juni 1735, den findes i Betænkningen Pag. 54. De ville der se, hvorledes Christian den Sjette gjør Alle vitterligt, at „Efterat Vores Kjære Fæster o. s. v. ved Hendes Egenhændig underskrevne Testament de hende Arve- og Eiendommelig tilhørende Gaarde, (hvilke Vores Far Moder . . . af hendes egne Midler sig haver tilkjøbt osv., hvilke senere ere tilfaldne Prinds Carl og efter ham ved Arv er kommen til Belbemeldte Vores Høj Salige Fæster) . . . til et adeligt Kloster haver skjenket og funderet, og det saaledes at fornævnte Gaarde osv. til Ævig Tid til Brug, Nytte og Bedste for samme Kloster beständig og uigenfaldelig skal være henlagt og skjenket“, saa udtales det i den 1ste Artikel, der findes aftrykt paa samme Pagina, at saaledes skal det være. I det Anførte udtales ikke blot Christian den Sjettes Henfjgt og Villie, men der gives jo i saa Ord Oplysning om, hvorledes det hænger sammen med disse Besiddelser. Det er Dronning Charlotta Amalia, der havde tilkjøbt sig disse Gaarde af sine egne Midler — som bekendt var hun en meget huusholderisk og økonomisk Dame — og de ere tilfaldne først Prinds Carl og efter ham ved Arv denne Prindsesse, og saa testere hun over dem, ved sit Testamente. Vil man i saadanne Tilfælde omstyrte det Bestaaende, saa tilstaar jeg, at jeg ikke lettelig ser nogen Grundse. Det ærede Flertal i Kommissionen har udtalt med en paa Hjemmelsesværdig Oprigtighed, at det er Stiftelsernes betydelige Formuer, der, som i det Foregaaende nærmere oplyst, kunne anslaaes til en Værdi af omtrent 13 Millioner, som indeholder vægtige Grunde for Rigsdagen til at træde i grundlovmæssigt Forhold til disse Stiftelser. Det er, som sagt, meget aabenhjertigt udtalt, at det er de store Formuer, som have ført Flertallet til det Dnske,